

2010-09-15

Dnr: 2010/631 M1

Rättsenheten

Justitiedepartementet
Enheten för processrätt och domstolsfrågor
103 33 Stockholm

Departementspromemorian En mer ändamålsenlig förvaltningsprocess (Ds 2010:17)

Sammanfattning

Den föreslagna ändringen i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK) medför att olika överklagandefrister kommer att gälla för arbetslöshetskassornas beslut respektive förvaltningsdomstolarnas domar. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) anser att det finns skäl att ytterligare överväga konsekvenserna av att på detta sätt bryta upp de hittills enhetliga överklagandefristerna inom arbetslöshetsförsäkringen.

Om överklagandefristen för domar i mål enligt ALF och LAK sätts till tre veckor medför det ett behov av att IAF likställs med parterna i målen vid expedieringen av dessa domar.

För att få åsyftad innebörd anser IAF att de föreslagna ändringarna i 53 § ALF och i 102 § LAK bör ges en tydligare utformning.

I övrigt har IAF inget att anföra angående de förslag i departementspromemorian som berör myndighetens tillsynsområde.

Motiv till IAF:s ställningstaganden

Behovet av ytterligare överväganden angående den föreslagna ändringen av ALF resp. LAK

De föreslagna förändringarna i ALF och LAK är avsedda att effektivisera och förkorta handläggningen inom förvaltningsdomstolarna. IAF delar promemorians uppfattning att det förenklar domstolarnas arbete om det finns enhetliga överklagandefrister för det stora flertalet måltyper.

IAF anser att det finns en risk att en förkortning av överklagandefristen kan få till följd att en taleberättigad part tar det säkra före det osäkra och överklagar även i sådana fall där han eller hon, om tid hade funnits, hade kommit fram till att domen var riktig och avstått från att föra talan. Det kan alltså enligt IAF:s mening inte uteslutas att en förkortad överklagandefrist leder till att fler överklaganden anhängiggörs.

Ändringarna medför att olika frister för överklagande av en arbetslöshetskassas beslut (två månader) och förvaltningsdomstols dom (tre veckor) kommer att gälla. Det kan enligt IAF:s mening inte uteslutas att en sådan ordning kan bidra till att

enskilda kommer att göra rättsförluster genom att de utgår ifrån att samma överklagandefrist gäller oavsett vilken instans som har fattat det beslut som överklagas.

Mot den anförda bakgrunden anser IAF att det finns skäl att ytterligare överväga konsekvenserna av att på detta sätt bryta upp de hittills gällande enhetliga fristerna inom arbetslöshetsförsäkringen som innebär att både beslut av en arbetslöshetskassa och ett domstolsavgörande kan överklagas inom två månader.

Behovet av att likställa IAF med parterna i målen vad gäller expediering av dom

IAF har enligt 51 och 59 §§ ALF samt 97 och 109 §§ LAK rätt att överklaga en dom från en förvaltningsdomstol, antingen genom att överta arbetslöshetskassans talan eller genom att föra talan till den enskildes fördel. Denna processbehörighet utgör ett instrument som lagstiftaren har ställt till IAF:s förfogande i syfte att bidra till en rättssäker tillämpning av dessa båda lagar. Som ett led i detta tar IAF del av samtliga domar från förvaltningsdomstolarna i mål enligt ALF respektive LAK.

För närvarande sker förvaltningsdomstolarnas expediering till IAF av domarna inom myndighetens tillsynsområde i enlighet med rekommendationer i Domstolsverkets Kanslihandbok förvaltningsdomstol, kap 12, Expeditionstablåer. Såvitt IAF har kunnat utröna saknas i övrigt föreskrifter som reglerar expedieringen av domar till IAF. Domstolarna tar olika lång tid på sig när de expedierar domar till IAF. Denna variation är för närvarande inte något problem. Om överklagandefristen sätts till tre veckor skulle det, med de rutiner för expediering som en del domstolar tillämpar, i många fall bli svårt att hinna fatta ett väl övervägt beslut huruvida IAF ska utnyttja sin talerätt eller inte. Detta skulle i sin tur kunna leda till att IAF ger in överklaganden in blanco, vilka eventuellt i ett senare skede återkallas. I värsta fall skulle förändringen kunna leda till att IAF utan egen förskyllan försitter tiden för överklagande. En sådan situation är vare sig förenlig med god processekonomi eller med IAF:s uppgift.

För att IAF ska kunna använda sin processbehörighet för att lösa sina uppgifter måste det finnas regler som garanterar att IAF likställs med parterna när det gäller expedieringar av domar i mål enligt ALF och LAK.

Behovet av att förtydliga lydelsen av 54 § ALF och 102 § LAK

De föreslagna ändringarna i 54 § ALF och 102 § LAK har till syfte att paragrafernas överklagandefrist på två månader inte ska vara tillämpliga på dom av en förvaltningsdomstol. För att åstadkomma detta har ordet *instans*, vilket omfattar arbetslöshetskassa, förvaltningsmyndighet samt förvaltningsdomstol bytts ut mot orden *arbetslöshetskassa eller myndighet*. Promemorian synes utgå från att domstolarna inte är inkluderade i begreppet myndighet.

I den offentligrättsliga terminologin är det jämförelsevis vanligt att domstolarna betecknas som myndigheter. Exempel på detta kan återfinnas på ett flertal ställen inom doktrin och förarbeten. I Prop. (1973:90) "Förslag till ny regeringsform och

ny riksdagsordning m.m.”, sid. 232, sägs ”Även domstolarna utgör myndigheter.” I Hellner/Malmqvists ”Förvaltningslagen med kommentarer” 2.a upplagan sid. 47 anges ”Regeringsformen skiljer mellan två typer av offentliga organ. Den ena är de s.k. beslutande församlingarna (riksdagen, kommunfullmäktige, landstingsfullmäktige). Den andra är myndigheterna. Dessa utgörs av regeringen, domstolarna och förvaltningsmyndigheterna.” I Håkan Strömbergs ”Sveriges författning” trettonde upplagan sägs på sidan 17 följande: ”Bland myndigheter intar regeringen en särställning såsom utövare av riksstyrelsen”[...] ”Övriga myndigheter indelas i domstolar och förvaltningsmyndigheter”.

Ytterligare exempel på att begreppet myndighet innefattar domstolarna är den nu gällande lydelsen av 6a § FPL. Jmf Wennergren, Förvaltningsprocesslagen, en kommentar, 5 upplagan, sid. 130: ”Frågan hur ett beslut överklagas, när både den lägre och den högre instansen är en förvaltningsdomstol, regleras däremot uteslutande av 6a § FPL. Med myndighet i första stycket blir då att förstå den lägre förvaltningsdomstolen”.

Även i den i promemorian föreslagna lydelsen av 6a och 6b § FPL innefattar, såvitt IAF kan förstå, ordet myndighet även förvaltningsdomstolar.

Det är alltså tveksamt om den i promemorian föreslagna lydelsen av 54 § ALF och 102 § LAK, där användningen av ordet myndighet är avsett att exkludera domstolarna, kommer att förstås på det sätt som är meningen.

Det torde dock vara tämligen klart att domstolarna i sin dömande verksamhet enligt gängse offentlighetsrättslig terminologi inte är att betrakta som förvaltningsmyndigheter.

IAF föreslår därför att ordet *myndighet* i förslaget om ändring i 54 § ALF respektive 102 § LAK byts ut mot ordet *förvaltningsmyndighet*.

I ärendet har Anne-Marie Qvarfort beslutat och Urban Forsberg varit föredragande. I den slutliga beredningen har även Lars Seger, Kristian Persson Gunilla Wandemo och Kajsa Lundgren deltagit

Anne-Marie Qvarfort

Urban Forsberg